

DECIZIE

24 ianuarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul – Valeriu Doagă
Judecătorii – Tamara Chișca-Doneva, Nina Vascan

examinând recursul declarat de reprezentantul lui Dorin Chirtoacă, avocatul Tatiana Iovu împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2017, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Dorin Chirtoacă împotriva lui Igor Dodon cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, –

c o n s t a t ă

La 15 iulie 2014, Dorin Chirtoacă a depus cererea de chemare în judecată împotriva lui Igor Dodon cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, prin care a solicitat de a recunoaște ca defăimătoare informația precum că în calitatea de Primar General al municipiului Chișinău este implicat în scheme de corupție, delapidare a banilor publici, trafic de influență și protecționism, în special frazele: „Monitorul Oficial care le spune foarte clar că compania SC „Carpat Belaz Service” SRL are 11 persoane fizice” [...] „firma a fost creată pentru această operațiune” [...] „cei care iau două milioane jumătate de euro comision în România, având cetățenia acestui stat și își pregătesc poate voiaje și randevuuri după primărie unde vor fi la sigur nu au decât să o facă”, „multiple cazuri de corupție înregistrate la Primăria municipiului Chișinău și implicarea directă a Primarului General, Dorin Chirtoacă în schemele de corupție și trafic de influență” [...] „schemă frauduloasă de procurare a troleibuzelor cu implicarea firmelor din România”; obligarea lui Igor Dodon de a dezminți în același mod informația răspândită; încasarea de la Igor Dodon suma 12 500 000 de euro, cu titlu de prejudiciu moral, care va fi utilizată în întregime pentru procurarea a 100 de troleibuze pentru municipiul Chișinău.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani) din 21 iulie 2017 (vol. I, f.d. 215-217 recto-verso) s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Dorin Chirtoacă împotriva lui Igor Dodon cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale.

La 21 august 2017, Dorin Chirtoacă a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani) din 21 iulie 2017, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri în sensul admiterii acțiunii (vol. I, f.d. 220).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 12 septembrie 2017 (vol. I, f.d. 3-4) nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Dorin Chirtoacă; s-a comunicat apelantului despre necesitatea prezentării cererii de apel motivate și dovada achitării taxei de stat în mărime de 18 250 de lei, acordându-i pentru aceasta termen de 10 zile de la data recepționării încheierii; s-a stabilit ședința de judecată pentru 31 octombrie 2017, ora 11.00, în incinta Curții de Apel Chișinău, adresa: mun. Chișinău, str. Teilor, 4, sala nr. 9; și s-a explicat apelantului că în caz dacă nu va îndeplini indicațiile instanței de apel din încheiere, cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu toate documentele anexate va fi restituită.

La 12 octombrie 2017, Dorin Chirtoacă și reprezentantul acestuia, avocatul Tatiana Iovu au depus cerere de apel motivată împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani) din 21 iulie 2017, solicitând scutirea de la plata taxei de stat, admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri în sensul admiterii acțiunii (vol. II, f.d. 6-9).

La 30 octombrie 2017, reprezentantul lui Dorin Chirtoacă, avocatul Tatiana Iovu a depus cerere de apel suplimentată împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani) din 21 iulie 2017, solicitând suplimentar scutirea de la plata taxei de stat pentru examinarea cauzei în ordine de apel (vol. II, f.d. 14-17).

În motivarea acestei cererii de scutire invocă dispozițiile art. 84 alin. (4) din Codul de procedură civilă și menționează că, de la 26 mai 2017 Dorin Chirtoacă se află în arest la domiciliu, iar prin încheierea judecătorească din 28 iulie 2017, emisă în cadrul unui dosar penal, a fost suspendat din funcția de Primar General al municipiului Chișinău.

Astfel, având în vedere faptul că, Dorin Chirtoacă se află în arest la domiciliu mai bine de 5 luni și este suspendat din funcția care o deține, care de altfel este unica sursă de existență și nu are venituri, susține că este într-o situație materială precară și în imposibilitate de a achita taxa de stat, care este excesivă.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2017 (vol. II, f.d. 63-65) s-a admis parțial cererea lui Dorin Chirtoacă cu privire la scutirea de la plata taxei de stat; s-a scutit parțial Dorin Chirtoacă de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel; nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Dorin Chirtoacă și s-a obligat să achite taxa de stat în mărime de încă 5 000 de lei, acordându-i pentru aceasta un termen de 10 zile de la momentul pronunțării încheierii; s-a explicat că în caz de neîndeplinire în termenul stabilit a indicațiilor instanței de apel din încheiere, cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu toate documentele anexate va fi restituită; și s-a amânat ședința de judecată pentru 16 ianuarie 2018, ora 10.00.

La 13 decembrie 2017, reprezentantul lui Dorin Chirtoacă, avocatul Tatiana Iovu a declarat recurs împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2017, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii recurate în partea ce ține de obligarea lui Dorin Chirtoacă de a achita taxa de stat în mărime de 5 000 de lei, cu emiterea unei noi hotărâri în această parte prin care să fie scutit Dorin Chirtoacă de la plata taxei de stat și remiterea cauzei la examinare în ordine de apel (vol. II, f.d. 67-68).

În motivarea recursului menționează că, suma de 5 000 de lei, impusă de instanța de apel ca taxă de stat la judecarea apelului este exagerată, în condițiile în care Dorin Chirtoacă de la 26 mai 2017, de când a fost plasat în arest la domiciliu, nu obține venituri din funcția care o deține și nu dispune de alte surse de venit decât

salariul.

Mai mult ca atât, prin încheierea judecătorească din 28 iulie 2017, Dorin Chirtoacă a fost suspendat din funcția de Primar General al municipiului Chișinău, fapt ce a generat suspendarea plăților salariale. Astfel, circumstanțele relevate în mod inevitabil au afectat situația financiară a recurentului.

Invocă faptul că, instanța de apel nu a ținut cont de caracterul litigiului și de faptul că, Dorin Chirtoacă la depunerea cererii de apel a achitat suma de 500 de lei cu titlu de taxă de stat.

În conformitate cu prevederile art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Conform art. 111 alin. (3) din Codul de procedură civilă, termenul de procedură stabilit în ani, luni sau zile începe să curgă în ziua imediat următoare datei calendaristice stabilite, datei comunicării actului de procedură sau producerii evenimentului ori momentului care a condiționat începutul lui.

Colegiul consideră calea de atac ca fiind demarată în interiorul termenului legal, deoarece actul de dispoziție recurat datează cu 05 decembrie 2017 (vol. II, f.d. 63-65), iar cererea de recurs a fost depusă la 13 decembrie 2017, fapt confirmat prin amprenta sigiliului aplicată pe cererea de recurs (vol. II, f.d. 67).

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de reprezentantul lui Dorin Chirtoacă, avocatul Tatiana Iovu urmează a fi admis, casată parțial încheierea Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2017, admisă cererea privind scutirea parțială de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel și restituită cauză civilă în Curtea de Apel Chișinău pentru judecarea apelului, din motivele relevate infra.

Articolul 426 din Codul de procedură civilă consemnează în alin. (1) că, recursul împotriva încheierii se depune și se examinează în modul stabilit de prezentul capitol, cu excepțiile stabilite de prezenta secțiune.

Alineatul (3) al aceluiași articol consemnează că, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind pricina spre rejudecare.

Materialele cauzei atestă că, la 15 iulie 2014, Dorin Chirtoacă a depus cererea de chemare în judecată împotriva lui Igor Dodon cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale (vol. I, f.d. 3-5).

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani) din 21 iulie 2017 (vol. I, f.d. 215-217 recto-verso) s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Dorin Chirtoacă împotriva lui Igor Dodon cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale.

La 21 august 2017, Dorin Chirtoacă a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani) din 21 iulie 2017, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri în sensul

admiterii acțiunii (vol. I, f.d. 220).

Totodată, la cererea de apel fiind anexat ordinul de încasare a numerarului nr.Q9RK-A100 din 18 august 2017, prin care se confirmă că Dorin Chirtoacă a achitat suma de 500 de lei cu titlu de taxă de stat (vol. I, f.d. 219).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 12 septembrie 2017 (vol. I, f.d. 3-4) nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Dorin Chirtoacă; s-a comunicat apelantului despre necesitatea prezentării cererii de apel motivate și dovada achitării taxei de stat în mărime de 18 250 de lei, acordându-i pentru aceasta termen de 10 zile de la data recepționării încheierii; s-a stabilit ședința de judecată pentru 31 octombrie 2017, ora 11.00, în incinta Curții de Apel Chișinău, adresa: mun. Chișinău, str. Teilor, 4, sala nr. 9; și s-a explicat apelantului că în caz dacă nu va îndeplini indicațiile instanței de apel din încheiere, cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu toate documentele anexate va fi restituită.

La 12 octombrie 2017, Dorin Chirtoacă și reprezentantul acestuia, avocatul Tatiana Iovu au depus cerere de apel motivată împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani) din 21 iulie 2017, solicitând scutirea de la plata taxei de stat, admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri în sensul admiterii acțiunii (vol. II, f.d. 6-9).

La 30 octombrie 2017, reprezentantul lui Dorin Chirtoacă, avocatul Tatiana Iovu a depus cerere de apel suplimentată împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani) din 21 iulie 2017, solicitând suplimentar scutirea de la plata taxei de stat pentru examinarea cauzei în ordine de apel în temeiul art. 84 alin. (4) din Codul de procedură civilă (vol. II, f.d. 14-17).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2017 (vol. II, f.d. 63-65) s-a admis parțial cererea lui Dorin Chirtoacă cu privire la scutirea de la plata taxei de stat; s-a scutit parțial Dorin Chirtoacă de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel; nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Dorin Chirtoacă și s-a obligat să achite taxa de stat în mărime de încă 5 000 de lei, acordându-i pentru aceasta un termen de 10 zile de la momentul pronunțării încheierii; s-a explicat că în caz de neîndeplinire în termenul stabilit a indicațiilor instanței de apel din încheiere, cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu toate documentele anexate va fi restituită; și s-a amânat ședința de judecată pentru 16 ianuarie 2018, ora 10.00.

Verificând legalitatea încheierii Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2017 prin prisma argumentelor invocate în recurs, Colegiul constată că aceasta a fost emisă cu încălcarea normele de drept procedural pertinente speței.

Conform dispozițiilor art. 364 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cererea de apel se depune în scris la instanța judecătorească a cărei hotărâre se atacă, cu plata taxei de stat în cazul în care apelul se impune cu taxă, în condițiile legii.

În conformitate cu articolul 19 din Legea nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare, pentru cererea de chemare în judecată în care se solicită dezmințirea, acordarea dreptului la replică sau exprimarea scuzelor se achită o taxă de stat în mărime de 5 unități convenționale. Pentru pretențiile cu privire la repararea prejudiciului moral și material cauzat prin defăimare se achită o taxă de stat în mărimea prevăzută la art. 3 pct. 1) lit. a) din Legea taxei de stat.

Articolul 3 din Legea taxei de stat prescrie la pct. 1) lit. a) că, pentru cererile de chemare în judecată privitor la litigiile cu caracter patrimonial, cererile de contestare a unui titlu executoriu sau a unui alt document prin care încasarea se produce în mod

incontestabil, tarifele taxei de stat se stabilesc în cuantum de 3% din valoarea acțiunii sau din suma încasată, dar nu mai puțin de 150 de lei și nu mai mult de 25 000 de lei de la persoanele fizice și nu mai puțin de 270 de lei și nu mai mult de 50 000 de lei de la persoanele juridice

Conform art. 3 alin. (1) lit. j) din Legea taxei de stat, tariful taxei de stat pentru cererile de apel împotriva hotărârilor instanțelor judecătorești este de 75% din taxa ce urmează a fi plătită la depunerea cererii de chemare în judecată sau alte cereri (plângeri) iar în cazul litigiilor cu caracter patrimonial – 75% din taxa calculată din suma contestată.

Aderent, art. 85 alin. (4) din Codul de procedură civilă prescrie că, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică sau juridică este scutită de către judecător (de către instanța judecătorească) de plata taxei de stat sau de plata unei părți a ei.

În condițiile speței, instanța de recurs apreciază cererea lui Dorin Chirtoacă cu privire la scutirea de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel ca fiind întemeiată, or, în motivarea acestei revendicări, ultimul invocă situația materială precară și imposibilitatea achitării taxei de stat în legătură cu aplicarea în privința sa a măsurii preventive sub formă de arest la domiciliu și suspendarea din funcție care o deține și care este unica sursă de existență.

În acest sens, Colegiul atestă că, recurentul a prezentat probe concludente care demonstrează circumstanțele invocate de acesta cu privire la situația materială precară și imposibilitatea de a achita taxa de stat impusă de instanța de apel. Astfel, din conținutul încheierilor Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 28 iulie 2017 (vol. II, f.d. 18-28) și din 11 octombrie 2017 (vol. II, f.d. 29-43) se desprinde indubitabil că, în cadrul unui dosar penal, în privința lui Dorin Chirtoacă a fost aplicată măsura preventivă sub formă de arest la domiciliu, care ulterior a fost prelungită, conform informațiilor din dosar, până la 11 noiembrie 2017. Totodată, ultimul a fost suspendat provizoriu din funcția de Primar General al municipiului Chișinău, până la emiterea unei sentințe definitive.

Deopotrivă, Colegiul apreciază ca fiind reprehensibilă concluzia instanței de apel, care deși a constatat situația materială precară a lui Dorin Chirtoacă și imposibilitatea reală a acestuia de a achita integral taxa de stat în mărime de 18 250 de lei, l-a scutit parțial și obligat să achite suplimentar suma 5 000 de lei.

Or, în speță, se conchide în afara oricărui dubiu rezonabil că, Dorin Chirtoacă a demonstrat situația sa materială dificilă și imposibilitatea de a achita taxa de stat la depunerea cererii de apel în sumă excedentară celei de 500 de lei. Or, este vădit faptul că, aflându-se în arest la domiciliu și fiind suspendat din funcția deținută, fapt ce generează stoparea plăților salariale, acesta nu are o sursă de venit care ar permite achitarea acestei plăți de timbru.

Coroborând dispozițiile normelor legale precitate cu circumstanțele de fapt stabilite, Colegiul opinează că, concluzia instanței de apel de a impune taxă judiciară de timbru apelului declarat de Dorin Chirtoacă și reprezentantul acestuia, avocatul Tatiana Iovu în sumă de 5 000 de lei suplimentar celei de 500 de lei în baza ordinul de încasare a numerarului nr.Q9RK-A100 din 18 august 2017, este emisă în discordanță cu dispozițiile art. 85 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Instanța de recurs taxează că în speță impunerea achitării taxei de stat constituie un impediment al accesului liber la justiție, deoarece statul asigură aplicarea eficientă

și uniformă a prevederilor normative referitoare la scutirile sau facilitățile la achitarea taxei de stat, iar dreptul de acces la un tribunal consacrat de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului urmează a fi înțeles ca un drept de acces concret și efectiv.

Sub acest aspect și pornind de la faptul că instanța de apel eronat, prin încheierea din 05 decembrie 2017, a impus cu taxă de stat suplimentară apelul declarat de Dorin Chirtoacă și reprezentantul acestuia, avocatul Tatiana Iovu, precum și întru evitarea îngrădirii recurentului a accesului liber la justiție, garantat de art. 20 al Constituției al Republicii Moldova și art. 5 Cod de procedură civilă, se impune concluzia casării încheierii recurate, în partea în care nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Dorin Chirtoacă și s-a obligat acesta să achite taxa de stat în mărime de încă 5 000 de lei, cu emiterea în această parte a unei hotărâri noi prin care să fie admisă cererea lui Dorin Chirtoacă cu privire la scutirea parțială de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel și cu restituirea cauzei în instanța de apel pentru judecarea apelului.

Colegiul notează că, Înalta Curte a învederat în practica sa constantă că dreptul de acces la un tribunal constituie un element inerent al tuturor garanțiilor procedurale prevăzute în Convenție (*hotărârea Campbell și Fell vs. Marea Britanie din 25 februarie 1982*). Drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă și reală, iar nu iluzorie și teoretică, imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanțe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție (*hotărârea Airey vs. Irlanda din 09 octombrie 1979*).

În această ordine de idei, circumstanțele constatate și relevate supra generează casarea încheierii recurate, or, menținerea acesteia, în condițiile enunțate, ar constitui pentru recurent o îngrădire a accesului la justiție precum și a posibilității de a dispune de drepturile procedurale garantate atât de legislația națională în vigoare, cât și de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În corolar, instanța de recurs taxează că soluția adoptată de instanța de apel prin încheierea recurată nu este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 CEDO, care statuează că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că, încheierea Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2017 este emisă cu încălcarea normelor de drept procedural, iar argumentele invocate de către reprezentantul recurentului Dorin Chirtoacă, avocatul Tatiana Iovu și-au găsit confirmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa încheierea Curții de Apel Chișinău 05 decembrie 2017, în partea în care nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Dorin Chirtoacă și s-a obligat acesta să achite taxa de stat în mărime de încă 5 000 de lei, cu emiterea în această parte a unei hotărâri noi prin care să fie admisă cererea lui Dorin Chirtoacă cu privire la scutirea parțială de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel și restituită cauza în instanța de apel pentru judecarea apelului.

În conformitate cu art. 426 și art. 427 lit. b) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e

Se admite recursul declarat de reprezentantul lui Dorin Chirtoacă, avocatul Tatiana Iovu.

Se casează încheierea Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2017 în partea în care nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Dorin Chirtoacă și s-a obligat acesta să achite taxa de stat în mărime de încă 5 000 de lei și se emite în această parte o nouă decizie sub formă de încheiere prin care:

Se admite cererea lui Dorin Chirtoacă cu privire la scutirea parțială de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel și se scutește Dorin Chirtoacă de la plata taxei de stat în mărime de 5 000 de lei la depunerea cererii de apel.

Se remite cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Dorin Chirtoacă împotriva lui Igor Dodon cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, în Curtea de Apel Chișinău pentru judecarea în fond a apelului.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Nina Vascan